

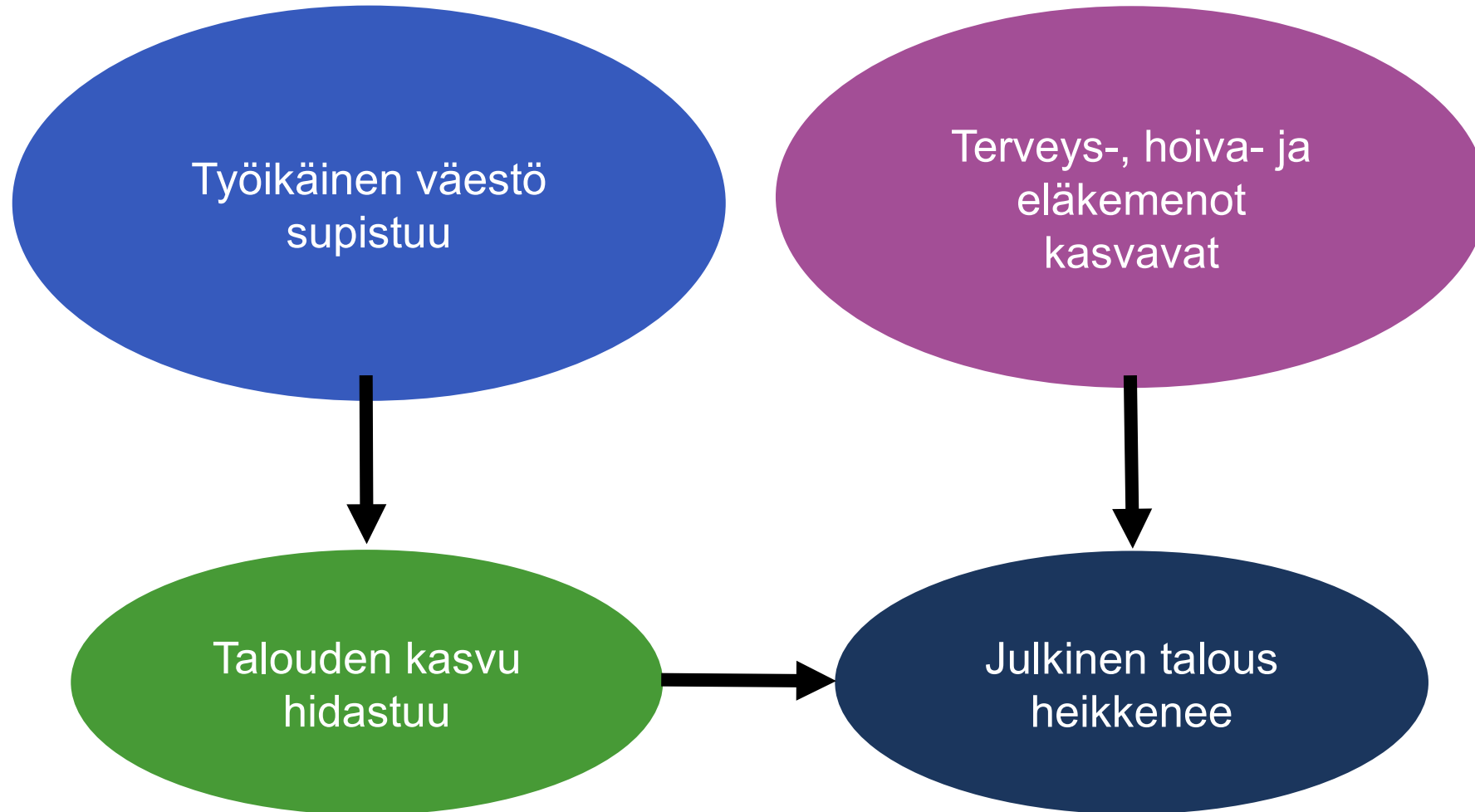
MINISTRY
OF FINANCE

Julkinen hallinto myllerryksessä, hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023

**- saammeko entistä tehokkaamman ja
laadukkaamman hallinnon?**

Espoon Rataryklubi 28.2.2022
Alivaltiosihteeri Päivi Nerg

Väestön ikääntyminen heikentää julkista taloutta

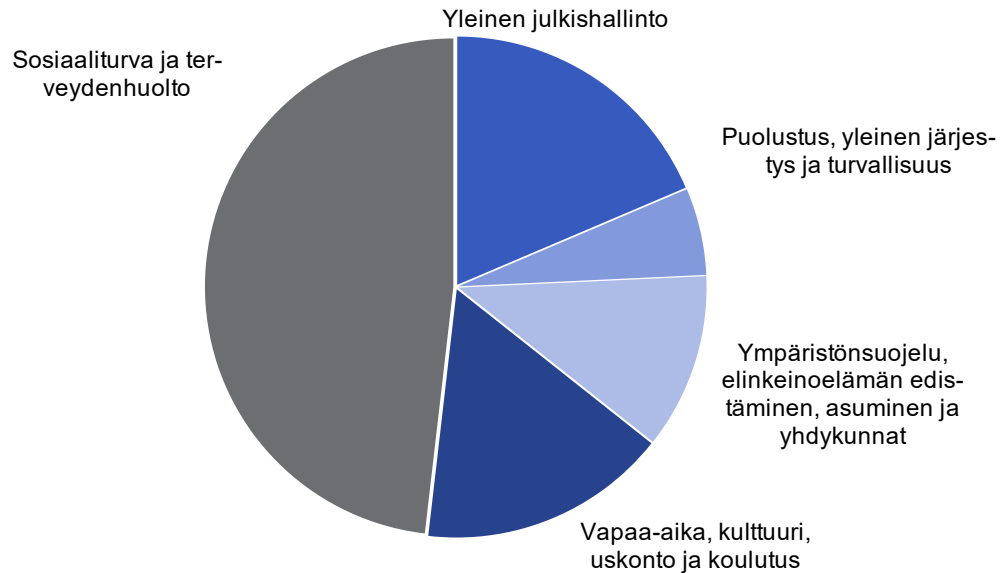

Demografinen muutospaine kiihtyy edelleen 20- ja 30-luvuilla!

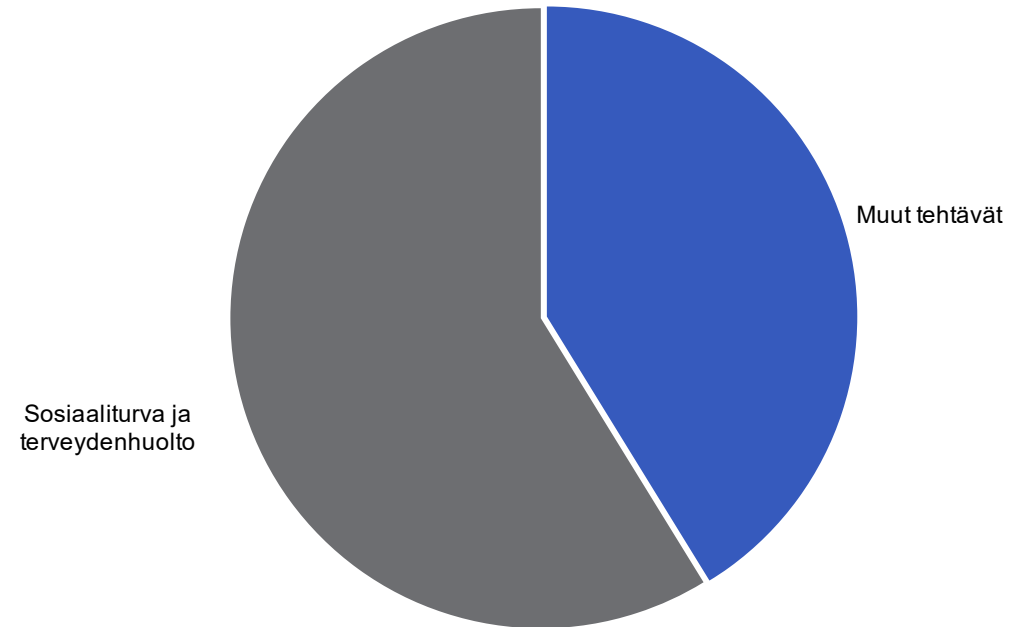
MUUTTUJA	TOTEUTUNUT KEHITYS VUOSINA 2010-2019	ENNAKOITU KEHITYS VUOSINA 2019-2040
Koko maan väestönlisäys	+176 000	+ 80 000
Lasten (0-14-vuotiaat) määrä	-17 300	- 183 000
Työikäisten (15-64- vuotiaat) määrä	-129 700	- 103 000
Senioreiden (yli 64- vuotiaat) määrä	+322 800	+ 287 000
Kotimaisten kielten (suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset) määrä	-31 700	- 403 000
Vieraskielisten määrä	+207 700	+ 483 000

Väestön ikääntyessä sote-menot vievät yhä suuremman osan julkisen talouden resursseista

Julkiset menot¹ vuonna 2018

Julkiset menot vuonna 2040²

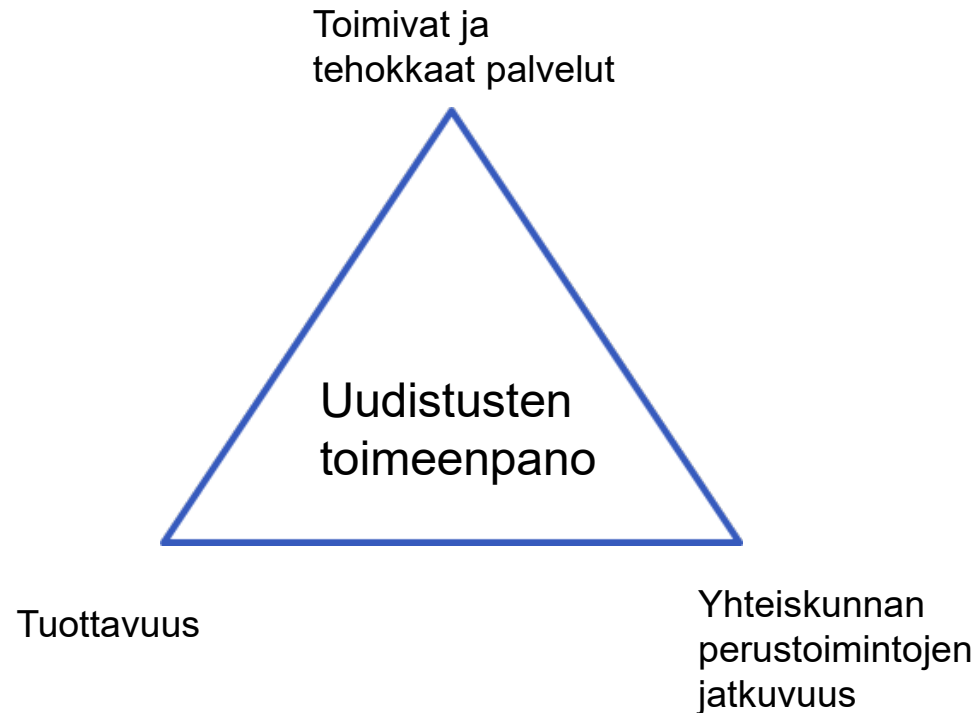
Jos sote-menojen kasvua ei saada hillittyä, sopeutuspaine kohdistuu muihin menoihin.

¹ Kuntien ja valtion menot (pl. korkomenot) yhteensä (43,5 % suhteessa BKT:hen)

² Perustuu skenaarioon, jossa valtion ja kuntien menojen BKT-suhde ei kasva.

Lähde: VM, SOME-malli.

Julkisen hallinnon on yhdessä varmistettava julkisen talouden kestävyys

- Julkista hallintoa on kehitettävä kokonaisuutena.
- Valtionhallinnon, maakuntien ja kuntien välisen uudistuvan työnjaon ja yhteistyön tehokas toimeenpano on varmistettava julkisen talouden kestävyiden turvaamiseksi.
- Uudistusten toimeenpanossa on tunnistettava, millä hallinnon tasolla parhaiten varmistetaan yhteiskunnan perustoimintojen jatkuvuus, missä on saavutettavissa parhaiten tuottavuushyötyjä ja miten varmistetaan toimivat ja tehokkaat palvelut.

Avainlukuja

Valtionhallinto

- 14 hallinnonala, 12 ministeriötä, 127 virastoa, joista aluehallinnon virastoja on 28.
- 75.000 työntekijää, joista aluehallinnossa n. 4.200. Valtion henkilöstöstä noin 40 % työskentelee turvallisuustehtävissä.
- Toiminnan rahoitus valtion talousarvion määrärahoina n. 6,1 miljardia, lisäksi maksutuloina rahoitusta n. 1 miljardia.
- Yli kolmasosa henkilöstöstä eläköityy v. 2028 mennessä.

Kunnallishallinto

- 310 kuntaa (Manner-Suomessa 294), 56 lakisääteistä kuntayhtymää, kunnan mediaanikoko 6.066 asukasta.
- 420.000 työntekijää, joista kuntayhtymissä n. 100.000. Lisäksi kuntien yhtiöissä ja yhteisöissä 20 000 työntekijää.
- Kuntien toimintakulut n. 38,1 miljardia, kuntakonsernien toimintakulut n. 55,0 miljardia vuonna 2019.
- Hieman alle kolmasosa henkilöstöstä eläköityy v. 2028 mennessä.

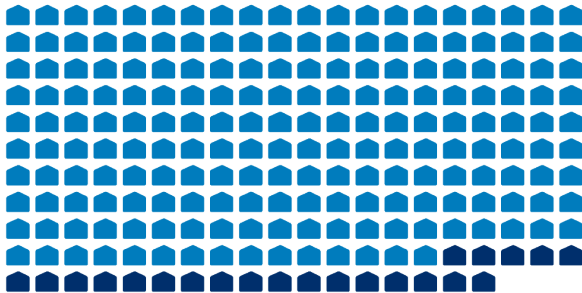
Uusi hyvinvointialuerakenne 1.1.2023

Rakenne nyt

195

22

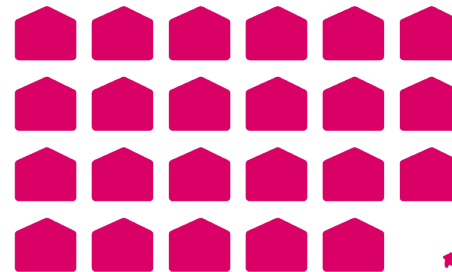
195 sosiaali- ja terveydenhuollon
organisaatiota
+ 22 pelastuslaitosta

Uusi rakenne

22+1

22 sosiaali- ja terveydenhuollon
sekä pelastustoimen järjestäjää
+ HUS

22 sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestäjää

- Etelä-Karjalan hyvinvointialue
  - Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
  - Etelä-Savon hyvinvointialue
  - Helsingin kaupunki
  - Itä-Uusimaan hyvinvointialue
  - Kainuun hyvinvointialue
  - Kanta-Hämeen hyvinvointialue
  - Keski-Suomen hyvinvointialue
  - Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
  - Keski-Uusimaan hyvinvointialue
  - Kymenlaakson hyvinvointialue
  - Lapin hyvinvointialue
  - Länsi-Uusimaan hyvinvointialue
  - Satakunnan hyvinvointialue
  - Pirkanmaan hyvinvointialue
  - Pohjanmaan hyvinvointialue
  - Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
  - Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
  - Pohjois-Savon hyvinvointialue
  - Päijät-Hämeen hyvinvointialue
  - Vantaa-Keravan hyvinvointialue
  - Varsinais-Suomen hyvinvointialue
- HUS-yhtymä on järjestämisvastuussa niistä vaativan erikoissairaanhoidon toiminnoista, joista laissa erikseen säädettäisiin tai joista sovittaisiin HUS-järjestämissopimuksessa.
  - Nimi muuttuu maakunnaksi, kun esimerkiksi aluekehitystehtävät siirtyvät niille.
  - Uusi rakenne määrittää maakuntajaon ja toimii muiden viranomaisten aluejaon pohjana pl. Uusimaa.

Järjestämisvastuu Uudellamaalla

Helsinki

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Vantaa-Keravan hyvinvointialue

HUS-
järjestämissopimus

HUS

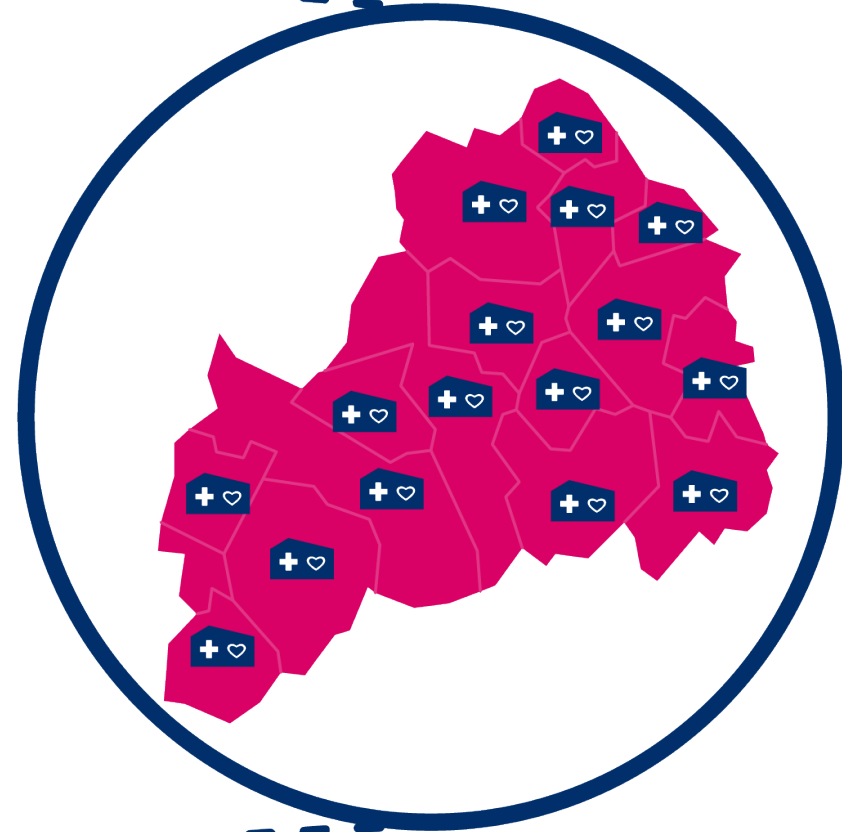
- Ensisijainen vastuu palvelujen järjestämisestä lukuun ottamatta HUS:n lakisääteisiä tehtäviä

- Lakisääteiset tehtävät
- HUS-järjestämissopimuksella siirretyt tehtävät

Hyvinvointialue: yksi päätöksenteko, johto ja rahoitus

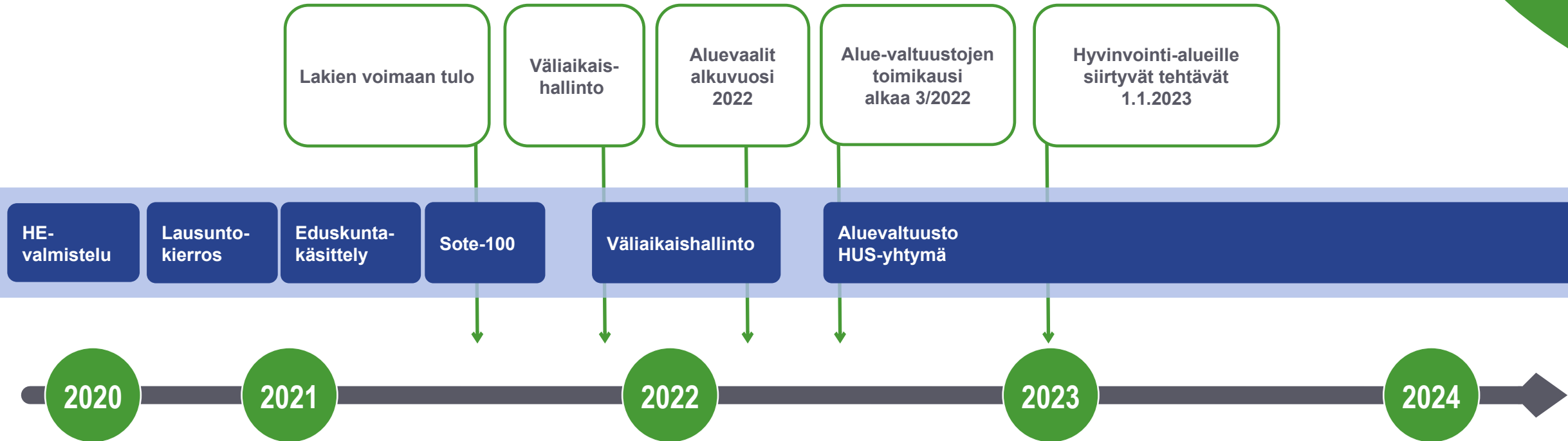
Hyvinvointialue

- Perus- ja erityistason palvelujen järjestämistä ja tuottamisvastuu yhdellä järjestäjällä
- Yksi järjestäjä mahdollistaa toiminnallisen integraation ja toiminnalliset uudistukset
- Järjestäjällä vastuu palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelukokonaisuuksista
- Mahdollisuus kohdentaa voimavarat tasaisesti
- Pelastustoimi on soten kanssa rinnakkainen, itsenäinen toimiala

Uudistuksen aikataulu 2020-2024

Palvelujen
kehittäminen

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman kehittämishankkeet 2020–2023

RRF-hankkeet 2022–2025

Rakennemuutostusta koskevat kehittämishankkeet 2020–2021

Muut kehittämishankkeet 2020–2022

Soten työnjako 1.1.2023

Valtio

- rahoitus
- ohjaus

22+1

sosiaali- ja
terveydenhuollon
sekä pelastustoimen
järjestäjää + HUS

5

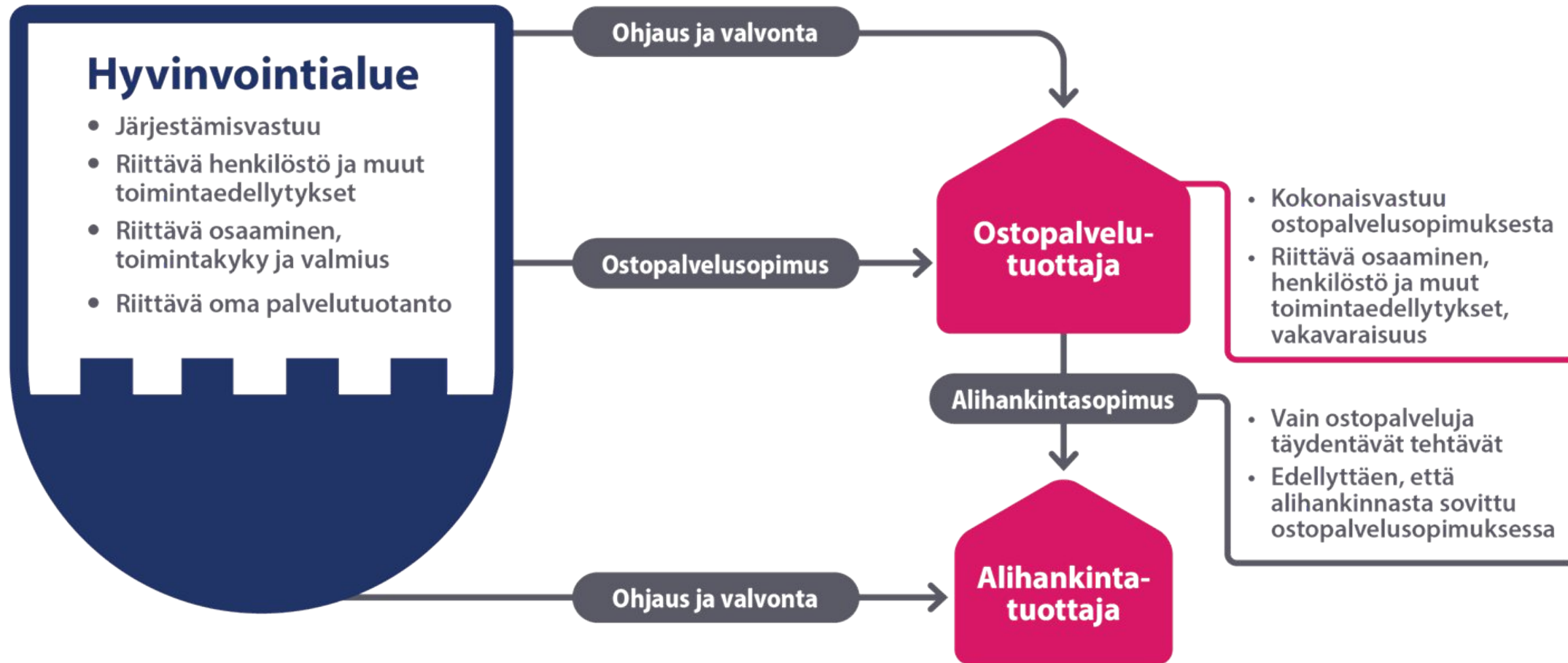
yhteistyöaluetta
työnjako erityistason
palveluissa

Julkiset palvelut vahvassa roolissa
Yksityiset ja kolmas sektori täydentävät

Sote-uudistus

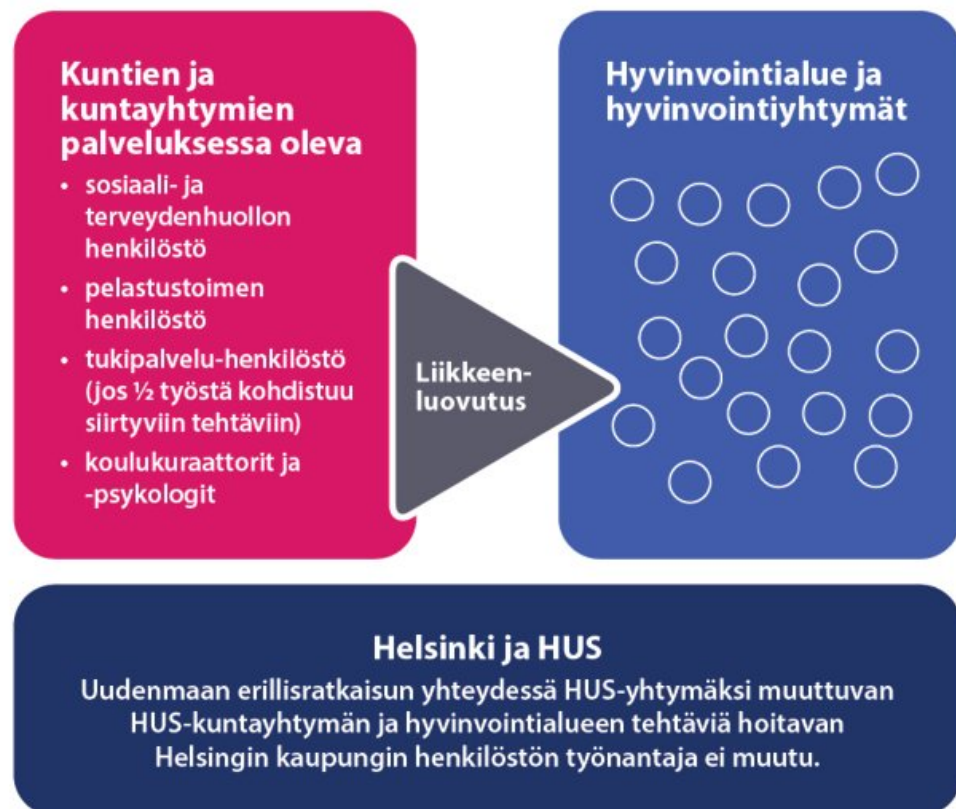
Hyvinvointialue ja ostopalvelutuottajat

Hyvinvoiva henkilöstö on yksi hyvinvointialueen menestystekijöistä

Henkilöstön asema uudistuksessa

	Hyvinvointialueille siirtyvä henkilöstö	Kuntiin jäävä henkilöstö
Henkilöstömäärä	215 997	209 363
Kokoaikaisia	181 968 (84,2 %)	183 450 (87,6 %)
Osa-aikaisia	33 181 (15,4 %)	25 542 (12,2 %)
Sivutoimisia	848 (0,4 %)	371 (0,2 %)
Henkilöstöstä naisia	84 %	76 %
Vakinaisia	77 %	77 %
Keski-ikä	44,8	46,5

Arvio siirtyvistä henkilöistä hyvinvointialueittain ja tehtäväalueittain (lähde: KT)

	SOTE	Palo- ja pelastustoimi	Yhteensä
Etelä-Karjala	4 718	144	4 862
Etelä-Pohjanmaa	8 389	136	8 525
Etelä-Savo	6 962	239	7 201
Kainuu	3 594	74	3 668
Kanta-Häme	6 025	265	6 290
Keski-Pohjanmaa	3 505	56	3 561
Keski-Suomi	9 957	433	10 390
Kymenlaakso	6 021	188	6 209
Lappi	7 221	148	7 369
Pirkanmaa	17 690	647	18 337
Pohjanmaa	7 664	320	7 984
Pohjois-Karjala	6 780	353	7 133
Pohjois-Pohjanmaa	16 539	790	17 329
Pohjois-Savo	11 389	338	11 727

	SOTE	Palo- ja pelastustoimi	Yhteensä
Päijät-Häme	6 895	255	7 150
Satakunta	9 015	204	9 219
Varsinais-Suomi	20 681	385	21 066
Itä-Uusimaa	2 132	118	2 250
Keski-Uusimaa	3 923	1	3 924
Länsi-Uusimaa	7 445	570	8 015
Vantaa ja Kerava	4 029	480	4 509
Maakunnat yhteensä	170 574	6 144	176 718
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	25 087	0	25 087
Helsinki	13 515	677	14 192
Kaikki yhteensä	209 176	6 821	215 997

Kunnista siirretään hyvinvointialueille koko maan tasolla yhtä paljon kustannuksia ja tuloja

Siirtyvät sote-palvelujen ja pelastustoimen kustannukset 20,63 mrd. euroa

Siirrettävät valtionosuudet
7,16 mrd. euroa

- Soten osuus laskennallisista kustannuksista ja lisäosista, yht. 5,34 mrd. euroa
- Lisäksi 70 % veromenetysten korvauksista, yht. 1,84 mrd. euroa

Siirrettävät verotulot
13,5 mrd. euroa

- Yhteisöverosta siirretään n. 0,67 mrd. euroa
- Kunnallisveron tuottoa alennetaan 12,8 mrd. euroa; kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan 12,39 %-yksiköllä

PERIAATE:

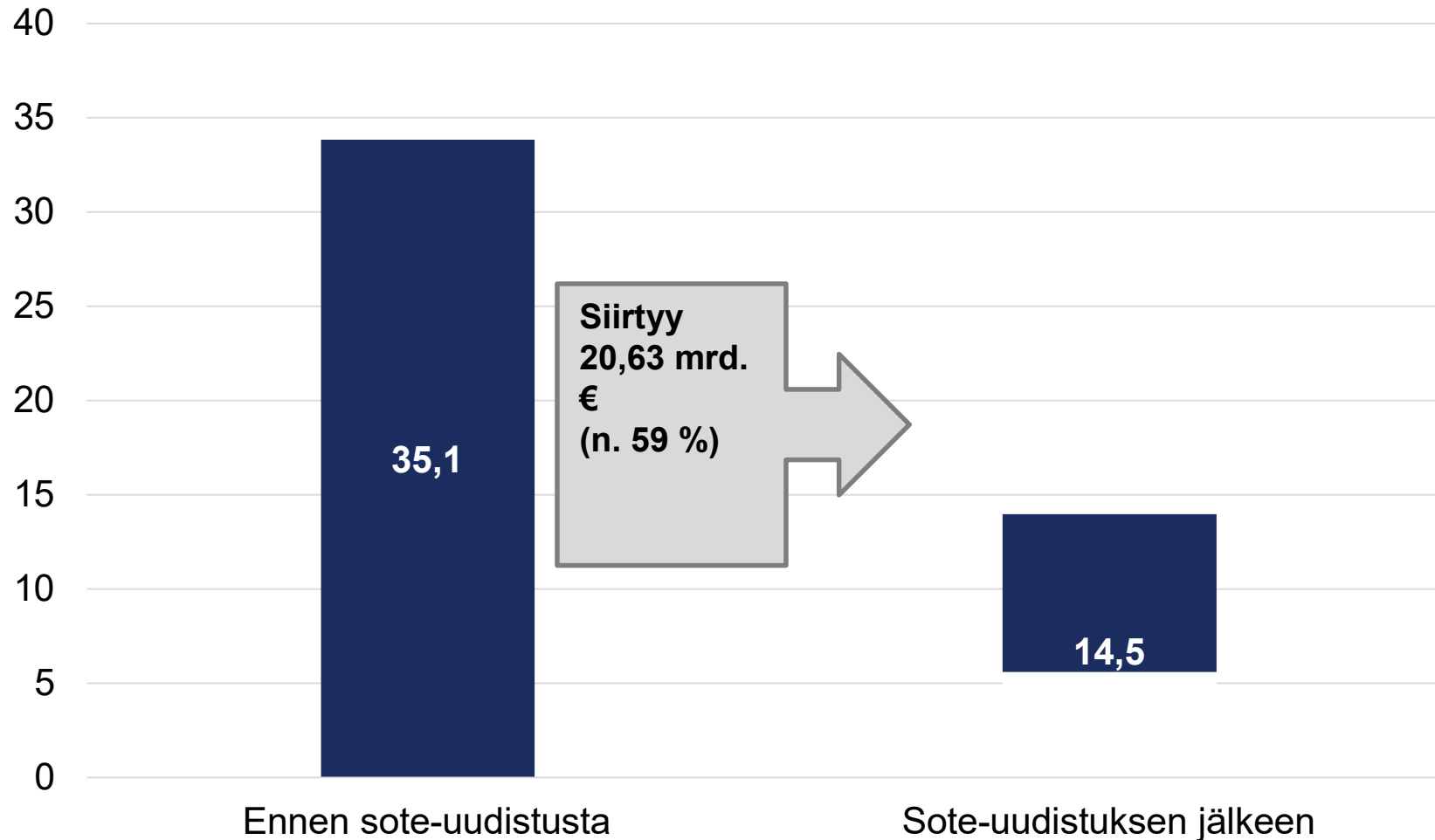
Kuntien väliset kunnallisveroprosenttien vaihteluvälit ja kuntalaisten veroasteet pysyvät ennallaan 12,39 %-yksikön (arvio) siirron jälkeen.

Arvio vuoden 2022 tasossa. Laskelmat tarkentuvat myöhemmin.

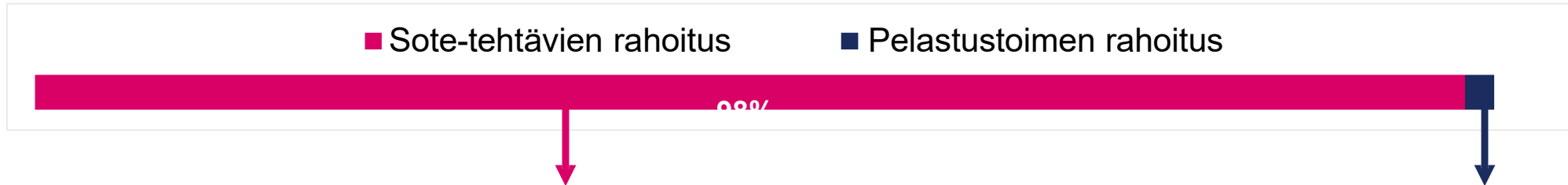
Kuntien kustannukset* ennen ja jälkeen sote-uudistuksen, mrd. €, arvio vuoden 2022 tasossa

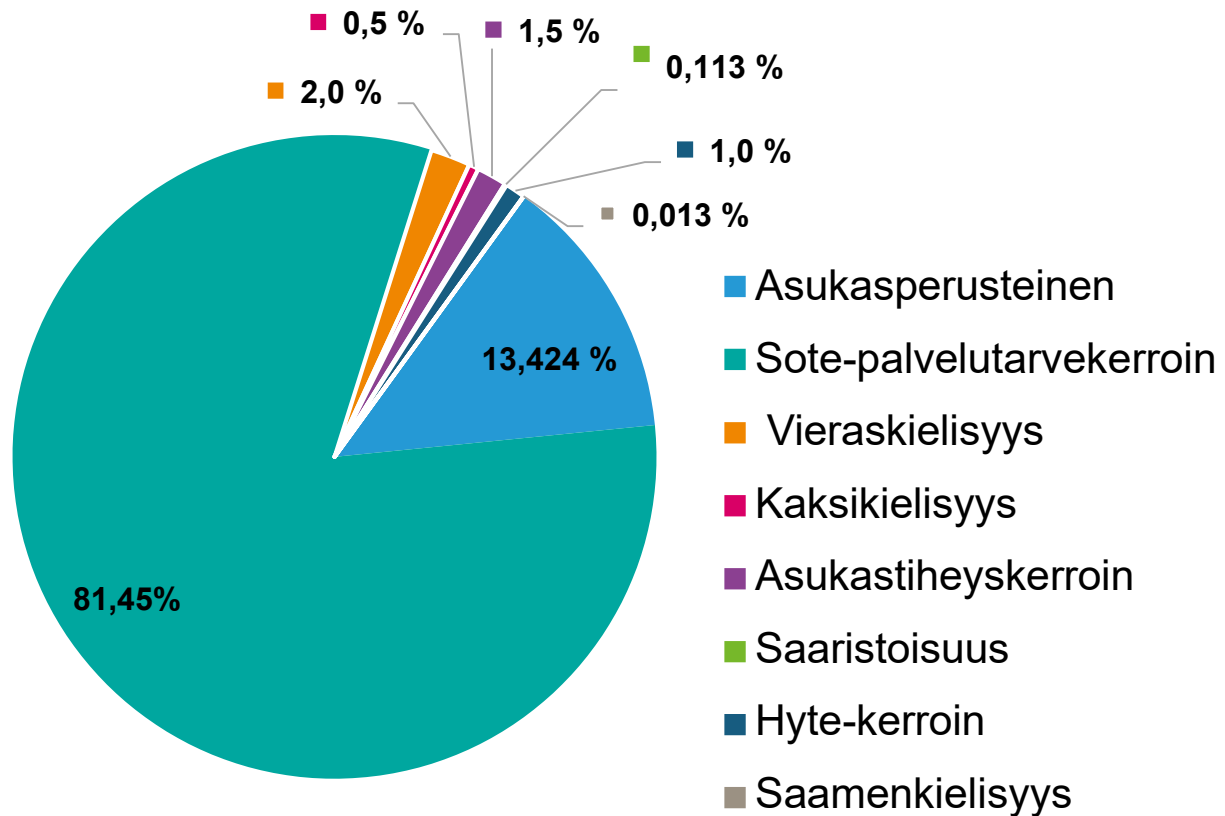
- Sote-palveluihin liittyvät kustannusten kasvupaineet poistuvat kunnilta.
- Toisaalta esim. talouden tasapainottamiskeinot rajallisemmat kuin nykyisin.

* = nettokustannukset

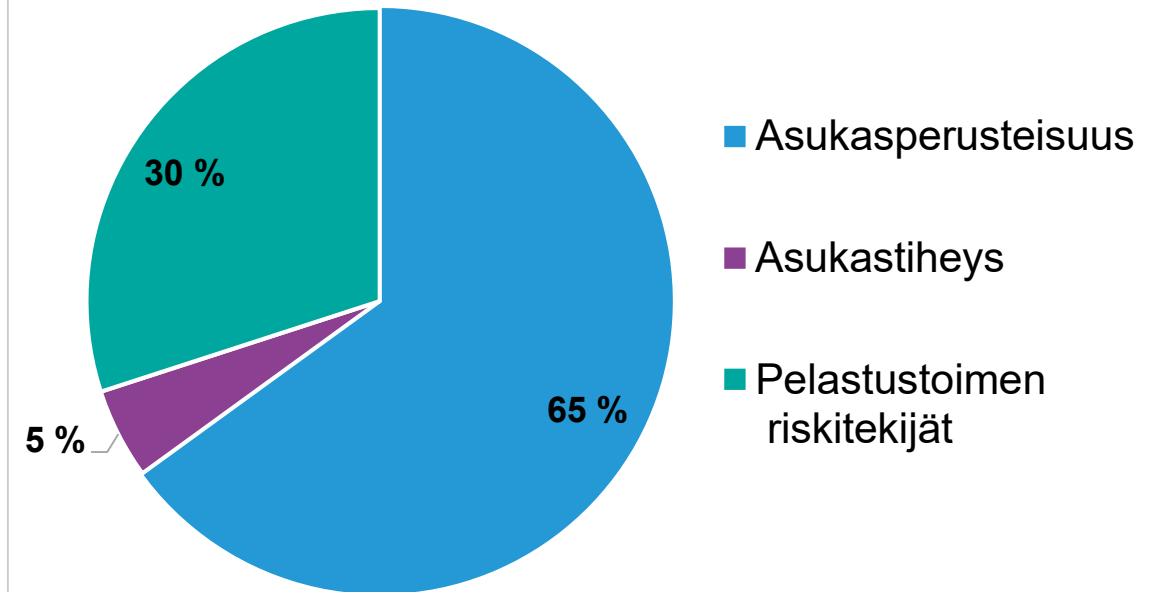
Hyvinvointialueiden laskennallinen rahoitusmalli

Sote-rahoituksen määräytymistekijät ^{2%}

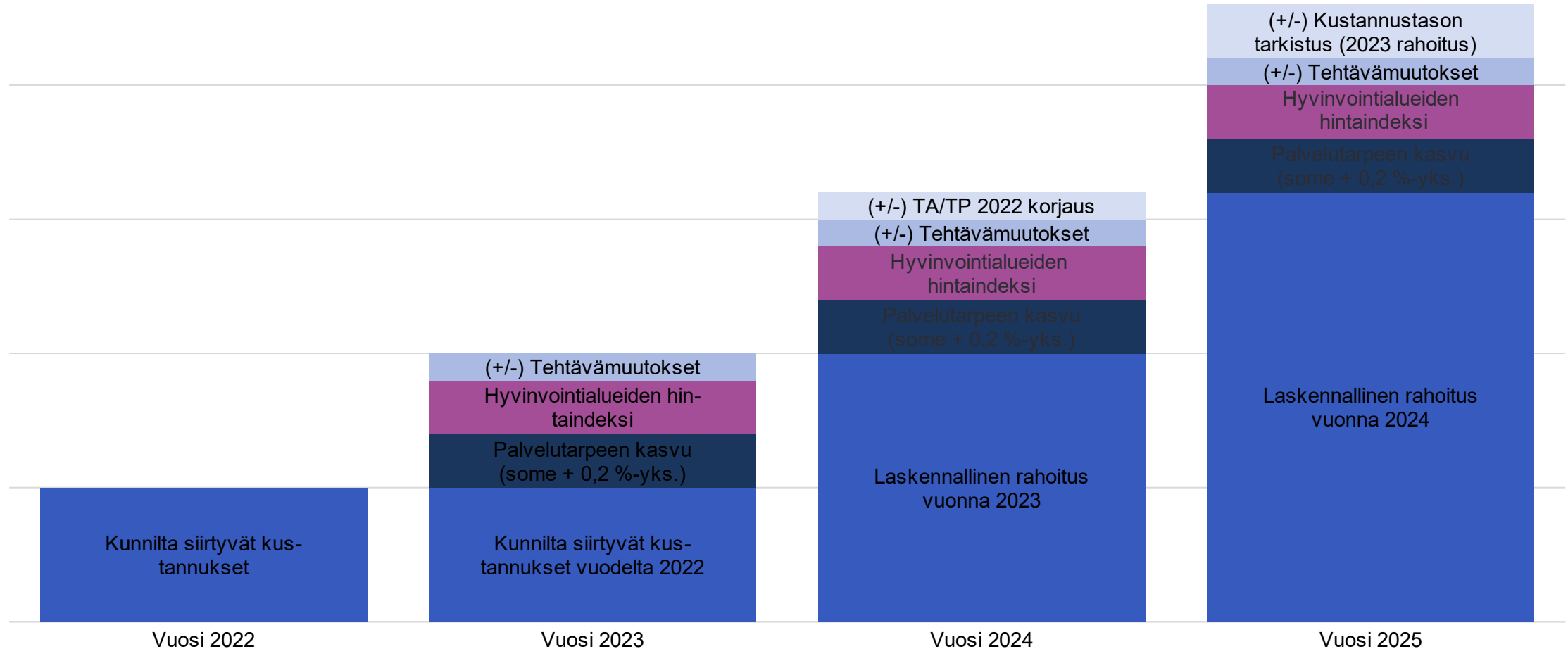
Pelastustoimen rahoituksen määräytymistekijät

*Pelastustoimen asukastiheyskerroimen määrittelyssä käytetään hyvinvointialueen kokonaispinta-alaa.

Rahoituksen tason määräytyminen koko maan tasolla ja rahoituksen tarkistaminen

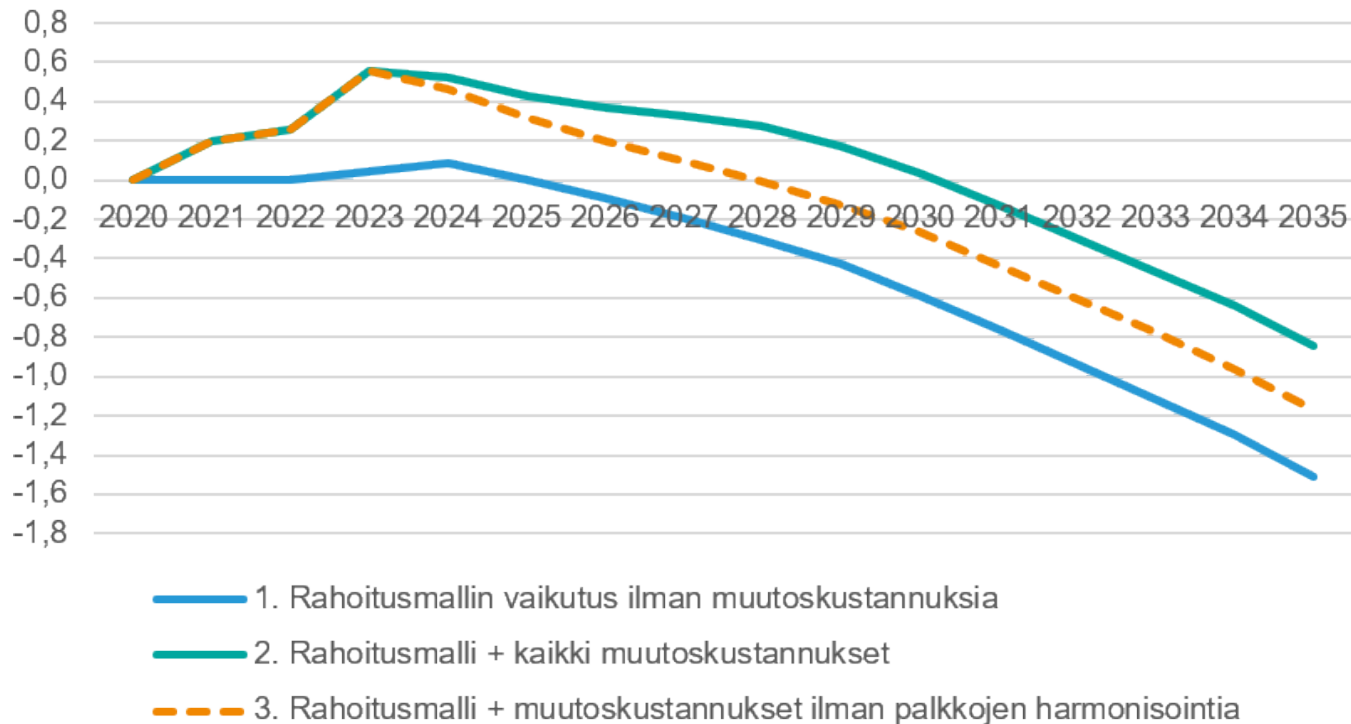
Kustannusten nousun hillintä

- Sote-uudistuksella tavoitellaan kustannusten kasvun hillintää, huomioiden kuitenkin perustusvaliokunnan aiemmin asettamat reunaehdot riittävälle rahoitukselle.
- Valtioneuvosto vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen valtakunnalliset ja finanssipoliittiset strategiset tavoitteet nelivuotiskaudeksi. Hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta tarkastellaan vuotuisissa ohjausneuvotteluissa.

Sote-uudistuksen vaikutus julkiseen talouteen vuositasolla

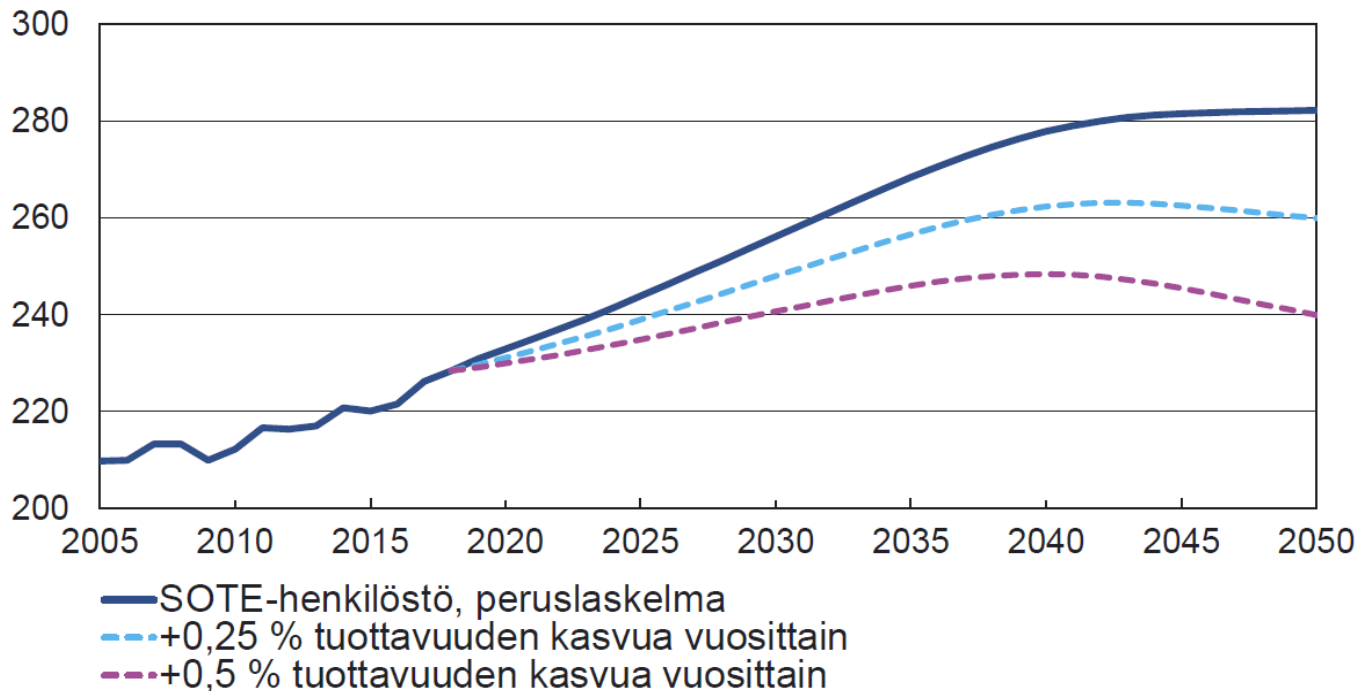
Sote-uudistuksen vaikutus julkiseen talouteen vuositasolla (perusuraan verrattuna), mrd. euroa v. 2020 rahassa

- Kuviossa tarkastellaan sote-uudistuksen mukaisen rahoitusuran vaikutusta julkisen talouden tasapainoon suhteessa VM:n kestävyysvajelaskennan mukaiseen perusuraan vuositasolla
- Laskelma 1: Rahoitusmallin vaikutukset ilman muutuskustannuksia
- Laskelma 2: Rahoitusmalli ja kaikki tunnistetut muutuskustannukset (täysi lisärahoitus)
- Laskelma 3: Oletus että palkkaharmonisointi rahoitetaan rahoitusmallilla (muihin muutuskustannuksiin täysi lisärahoitus)

SOTE-tuottavuuden kasvu pienentäisi menojen kasvupainetta

Paikallishallinnon sosiaali- ja terveystuon henkilöstö erilaisin tuottavuusoletuksin
tuhatta henkeä

Lähde: Tilastokeskus, VM

- Ilman toimia SOTE-henkilöstön tarve kasvaa lähes 50 000 hengellä 2040 luvulle tultaessa.
- Henkilöstön määrän kasvusta noin kolmannes leikkaantuisi, jos SOTE-palveluiden tuottavuuden kasvu olisi 0,25%-yksikköä oletettua nopeampaa joka vuosi.

Oikeat palvelut, oikeaan aikaan

Ehkäisevä
työ

Jonojen ja
kasautuneen
kysynnän
purku

Paljon
palvelua
tarvitsevien
asiakkaiden
tunnistaminen

Ammattilaisten
yhteistyö ja
työnjako, esim.
tiimimallit ja
konsultaatiot

Ammattilaisten
vahva
osaaminen

Vaikuttavat
työmenetelmät
ja
vaikuttavuuden
arviointi

Asiakkaan palvelupolku, sujuvat palveluketjut

Yhteydenoton
eri muodot

Digitaaliset
välineet, joilla
asiakas
löytää itse
apua/tukea

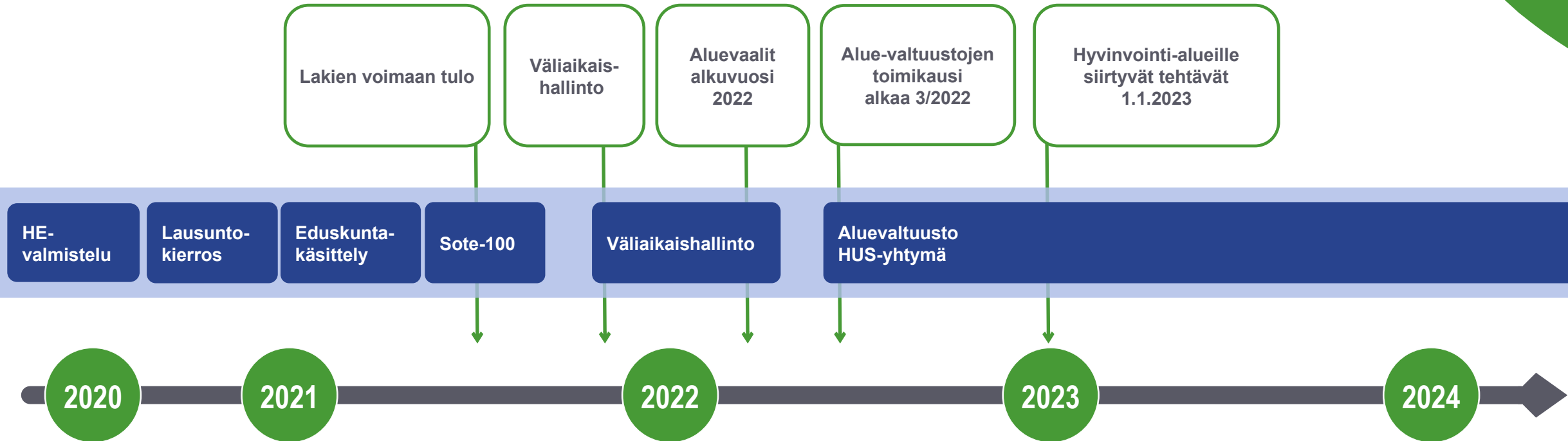
Asiakas- ja
palvelu-
ohjaus

Etäpalvelut
ja liikkuvat
palvelut

Pitkäaikais-
sairauksien
seuranta

Uudistuksen aikataulu 2020-2024

Palvelujen
kehittäminen

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman kehittämishankkeet 2020–2023

RRF-hankkeet 2022–2025

Rakennemuutostusta koskevat kehittämishankkeet 2020–2021

Muut kehittämishankkeet 2020–2022

Alueellisen toimeenpanon valmiusaste 1/22

	Hallinto, talous ja tukipalvelut		Johtaminen ja osaaminen		Palveluiden järjestäminen		Yhdyspinnat		ICT	
	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis
Etelä-Karjala	77 %	21 %	74 %	26 %	78 %	22 %	18 %	82 %	73 %	17 %
Etelä-Pohjanmaa	75 %	23 %	79 %	10 %	94 %	0 %	82 %	4 %	94 %	5 %
Etelä-Savo	63 %	23 %	64 %	10 %	95 %	0 %	73 %	12 %	85 %	7 %
Helsinki	61 %	22 %	83 %	17 %	15 %	73 %	80 %	20 %	21 %	79 %
HUS	67 %	33 %	70 %	24 %	43 %	57 %	94 %	6 %	32 %	68 %
Itä-Uusimaa	56 %	23 %	82 %	8 %	89 %	8 %	51 %	2 %	42 %	5 %
Kainuu	63 %	17 %	72 %	28 %	78 %	3 %	71 %	16 %	64 %	22 %
Kanta-Häme	74 %	23 %	95 %	3 %	78 %	6 %	47 %	4 %	74 %	8 %
Keski-Pohjanmaa	83 %	17 %	82 %	18 %	47 %	53 %	61 %	39 %	83 %	3 %
Keski-Suomi	64 %	21 %	84 %	8 %	89 %	0 %	88 %	4 %	94 %	3 %
Keski-Uusimaa	83 %	16 %	92 %	8 %	69 %	31 %	41 %	59 %	52 %	14 %
Kymenlaakso	86 %	9 %	82 %	10 %	89 %	0 %	76 %	2 %	71 %	28 %
Lappi	62 %	22 %	98 %	3 %	83 %	8 %	59 %	2 %	94 %	2 %
Länsi-Uusimaa	43 %	14 %	77 %	0 %	31 %	3 %	41 %	0 %	42 %	1 %
Pirkanmaa	70 %	20 %	87 %	5 %	78 %	6 %	88 %	8 %	76 %	5 %
Pohjanmaa	80 %	20 %	79 %	10 %	47 %	50 %	76 %	10 %	78 %	7 %
Pohjois-Karjala	66 %	31 %	82 %	10 %	69 %	28 %	65 %	20 %	65 %	17 %
Pohjois-Pohjanmaa	54 %	15 %	67 %	10 %	75 %	3 %	96 %	4 %	83 %	8 %
Pohjois-Savo	69 %	27 %	79 %	0 %	94 %	0 %	82 %	4 %	94 %	5 %
Päijät-Häme	65 %	24 %	77 %	21 %	81 %	6 %	86 %	10 %	90 %	3 %
Satakunta	50 %	23 %	77 %	0 %	75 %	3 %	61 %	4 %	31 %	6 %
Vantaa-Kerava	71 %	11 %	69 %	8 %	92 %	0 %	82 %	0 %	76 %	1 %
Varsinais-Suomi	57 %	22 %	67 %	3 %	64 %	0 %	39 %	0 %	38 %	6 %

● Alle 25 % tehtävistä käynnissä / valmiita

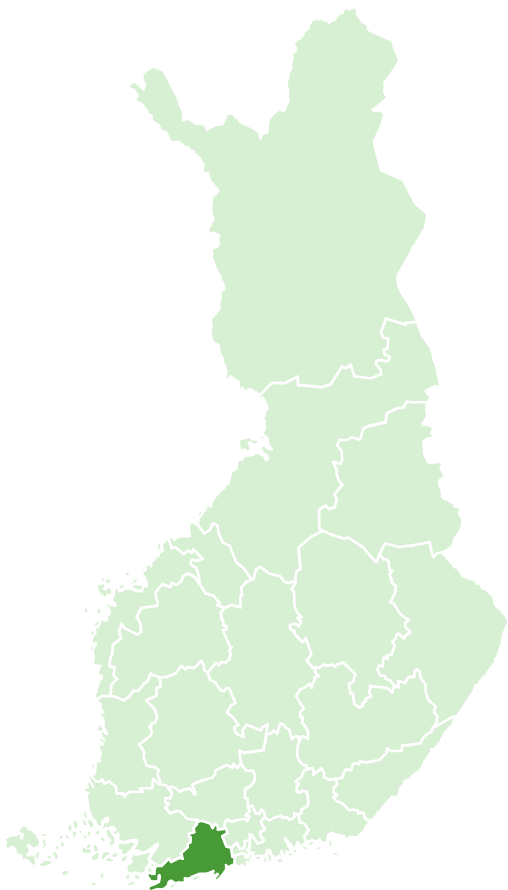
● 25-49 % tehtävistä käynnissä / valmiita

● 50-75 % tehtävistä käynnissä / valmiita

● Yli 75 % tehtävistä käynnissä / valmiita

Länsi-Uusimaa

Tammikuun 2021 tilannekuva

Alueen toimeenpanon tilanne:

- Alueen toimeenpano etenee, mutta jonkin verran tehtäviä on vielä käynnistämättä. Henkilöstöä on kuitenkin saatu rekrytoitu
- Toimeenpanon suurin riski liittyy ict-kokonaisuuteen ja sen rahoitukseen sekä palvelutuotannon siirtymiseen. Sopimusten siirtojen osalta valtava työ edessä ja selvinnyt, että useissa kunnissa ei olla aloitettu sopimusselvityksiä, aikataulu tulee olemaan haastava. Hyvinvointialue on ohjeistanut kuntia ja tilanne on kehittynyt parempaan suuntaan
- Alueella kaikki asiat tulee miettiä alusta alkaen, kun ei voida tukeutua mihinkään olemassa oleviin ratkaisuihin, joka on toimeenpanon onnistumisen kannalta iso haaste
- Huoli kuntien omistusten realisoimisesta tunnistettu ja pääomasijoittajat ovat olleet aktiivisia asiaan liittyen, mikä aiheuttaa huolta etenkin pienten kuntien osalta riittävästä kompetenssista toimia pääomasijoittajien kanssa mm. sopimusriskit ja arvonmääritykset huomioiden
- Mediaseuranta: [Länsi-Uusimaa uhkaa sote-uudistuksen myöhäistämisellä mikäli lisärahaa ei tipu](#) , [Sote-uudistus uhkaa lykkääntyä vuoteen 2024 – hallituksen keskeisiltä ministerioilta anotaan nyt jättisummaa, aikaa on kuukausi](#)

Alueellisen toimeenpanon valmiusaste 01/22

Hallinto, talous ja tukipalvelut		Johtaminen ja osaaminen		Palveluiden järjestäminen		Yhdyspinnat		ICT	
Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis
43 %	14 %	77%	0 %	31 %	3 %	41 %	0 %	42 %	1 %

○ Käynnissä-saraketta ei korosteta, jos valmiusaste yli 50 %

● Alle 25 % tehtävistä käynnissä / valmiita

● 25-49 % tehtävistä käynnissä / valmiita

● 50-75 % tehtävistä käynnissä / valmiita

● Yli 75 % tehtävistä käynnissä / valmiita

Länsi-Uusimaa

Tammikuun 2022 tilannekuva

Hallinto, talous ja tukipalvelut

Tehtäväkokonaisuus	Tehtävät Q1/2022 asti käynnissä tai valmiita (tehtävien lkm yht.)
A. Hallinnon rakenteet, toiminnan järjestäminen ja demokratia	83 % (24)
B. Konsernitalous	53 % (15)
C. Henkilöstön asiat ml. siirrot	40 % (10)
D. Sopimukset	73 % (11)
E. Hallinnolliset tukipalvelut	100 % (3)
F. Omaisuus ja toimitilat	70 % (10)
G. Asianhallinta	14 % (7)
H. Tietohallinnon organisointi	50 % (10)

Johtaminen ja osaaminen

Tehtäväkokonaisuus	Tehtävät Q1/2022 asti käynnissä tai valmiita (tehtävien lkm yht.)
A. Kyvykkyudet	50 % (6)
B. Johtamisrakenteet ja johtamisen välineet	88 % (8)
C. Palvelutuotannon organisointi ja johtaminen	100 % (2)
D. Tiedolla johtaminen ja tietopohjat	75 % (8)
E. Viestintä, osallisuus ja demokratia	100 % (9)

Palveluiden järjestäminen

Tehtäväkokonaisuus	Tehtävät Q1/2022 asti käynnissä tai valmiita (tehtävien lkm yht.)
A. Väestön palvelutarve	100 % (3)
B. Toimintaympäristö ja sen turvallisuus	0 % (2)
C. Järjestämisen reunaehdot	33 % (3)
D. Järjestettävät palvelut ja palveluiden yhdenmukaistaminen	75 % (4)
E. Hankinnat	22 % (9)
F. Tuotannon ohjaus	-
G. Integraatio, koordinaatio ja yhteistyö	-

Yhdyspinnat

Tehtäväkokonaisuus	Tehtävät Q1/2022 asti käynnissä tai valmiita (tehtävien lkm yht.)
A. Järjestäminen, tuotannon ohjaus ja hallintorakenteet	60 % (5)
B. Johtaminen ja verkostotyö	60 % (5)
C. Kyvykkyudet ja resursointi	29 % (7)
D. Henkilöstö ja sidosryhmäosallisuus	100 % (2)
E. Tiedolla johtaminen ja tietojärjestelmät	20 % (5)

ICT

Tehtäväkokonaisuus	Tehtävät Q1/2022 asti käynnissä tai valmiita (tehtävien lkm yht.)
A. Hallinnolliset tehtävät	64 % (11)
B. Toimialariippumattomat järjestelmät	47 % (19)
C. Toimialasidonnaiset järjestelmät	7 % (14)
D. ICT-infra	63 % (16)
E. ICT-infran järjestelmät	64 % (14)

Alle 25 % tehtävistä käynnissä / valmiita

25-49 % tehtävistä käynnissä / valmiita

50-75 % tehtävistä käynnissä / valmiita

Yli 75 % tehtävistä käynnissä / valmiita

B) Organisaatio-, johtamis- sekä toimielinrakenteet sekä virkamiesjohton valinta

